HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

זכתה וקדמה ארבעה דורות בישראל למלכו':

מתני' (א) [א]האשה שנדרה בנזיר והפרישה את בהמתה ואח"כ היפר לה בעלה אם שלו היתה הבהמה תצא ותרעה בעדר ואם שלה היתה הבהמה °החטאת תמות °ועולה תקרב עולה (א) שלמים תקרב שלמים ונאכלין ליום אחד ואינן טעונין לחם (ב) [ב]היו לה מעות סתומין יפלו לנדבה [ג]מעות מפורשין דמי חטאת ילכו לים המלח [ד]לא נהנין ולא מועלין בהן [ה]דמי עולה יביאו עולה ומועלין בהן [ו]דמי שלמים יביאו שלמים ונאכלין ליום אחד ואין טעונין לחם: **גמ'** מאן תנא דבעל לא משתעבד לה אמר רב חסדא רבנן היא דאי ס"ד רבי יהודה היא אמאי תצא ותרעה בעדר הא משתעבד לה (ג)דתניא [ז]ר' יהודה אומר [ד]אדם מביא קרבן עשיר על אשתו וכן כל קרבנותיה שהיא חייבת שכך כתב לה כל אחריות דאית ליך עלי מן קדמת דנא רבא אמר אפי' תימא ר' יהודה כי משעבד לה במילתא דצריכא לה במילתא דלא צריכא לה לא איכא דאמרי מאן תנא אמר רב חסדא רבי יהודה היא וכי משעבד לה במילתא דצריכא לה במילתא דלא צריכא לה לא דאי רבנן לא משעבד לה כלל (ב) אלא היכי דמי דמשעבד לה כגון דאקנייה לה וכיון דאקני לה הוה דנפשה

רבא

זכתה וקדמה ארבעה דורות בישראל. עובד ישי דוד שלמה ואילו לעירה לא אתת בישראל עד רחבעם (ה) דהוה מנעמה העמונית: **מתני' החטאת תמות.** אותה הבהמה שהפרישה לשם חטאת תמות וכי היא טעמא דפרשינן (ג) לעיל [א]דלריכה כפרה והויא כחטאת שמתו בעליה דגמירי דלמיתה אזלה: **ונאכלין ליום אחד.** כלומר לכך יש עליהן עדיין תורת שלמים דנאכלין ליום אחד ולענין זה אינם כשלמי נזיר דאינן טעונין לחם: **מעות סתומין.** שלא פירש אלו לחטאת ואלו לעולה ואלו לשלמים הרי אלו יפלו לנדבה ולוקחים בהן עולות [ב]הבשר למזבח והעורות לכהנים: (ד) **שלמים יביאו שלמים.** ואצ"ל דאין מועלים בהן [ג]וכדמפרש בפ"ק דמסכת מעילה (דף ו:): **גמ' מאן תנא דלא משעבד לה.** מאן הוא תנא דתני דקסבר שאם היתה הבהמה שלו לא חייל עליה קדושה כלל דאמר תלא ותרעה בעדר משום דבעל לא משעבד לה להביא קרבנותיה כלל וכי מפרישה לה היא לנזירות [ד]הרי הוא כמי שמקדיש דבר שאינו שלו דאין בדבריו כלום: **אמר רב חסדא רבנן היא דאי ס"ד ר' יהודה היא אמאי תלא.** הא כיון דמשעבד בקרבנותיה אישתכח דכי הקדישה שפיר הקדישה דהא שמעינן ליה בב"מ בפ' [המקבל] (דף קד.) שהיה דורש לשון הדיוט: **דתניא ר' יהודה אומר אדם מביא קרבן עשיר על אשתו.** שאם היתה עניה ונתחייבה קרבן עני ולא הספיקה להביא קרבן עני עד שניסת לו ה"ז מביא קרבן עשיר על אשתו וכן בכל קרבנות שהיא חייבת קודם לכן ואפי' קרבן קבוע שאינו בעולה ויורד: **שכך כתב לה בכתובתה כו'.** והלכך [ה]דהואיל ומשתעבד לה אמאי לא הוי בהמה שלו כבהמה שלה ואם היתה חטאת תמות ואם עולה תקרב עולה: **במילתא דלא לריכא לה.** כגון הכא דהיפר לה בעלה לא משתעבד לה ומש"ה לא קדשה ותלא ותרעה בעדר: [ו]**אמר רב חסדא ר' יהודה היא.** דאמר אדם מביא קרבן אשתו וקמשמע לן דכי משתעבד כו' דאי לרבנן לא מבעיא למימר דכי הפר לה דתלא ותרעה בעדר אלא אפי' כי לא הפר לה נמי תלא דלדידהו לא משתעבד לה כלל: **ואלא היכי דמי דמשעבד.** ובעי לאוקמא כרבנן כגון דאקנייה ניהלה לנזירותה אכתי לא מיתוקמא כרבנן דכיון דאקנייה לה הוה דנפשה וחטאת תמות ואנן בעינן דתלא ותרעה בעדר והלכך לא מיתוקמא כלל כרבנן:

רבא

ארבעה דורות בישראל. עובד ישי דוד שלמה ואילו לעירה לא הות בישראל עד רחבעם בן שלמה שבא מנעמה העמונית: **האשה** שנדרה בנזיר והפרישה בהמתה. שלשה בהמות כבשה לחטאת וכבש לעולה ואיל לשלמים שהן קרבן נזיר טהור ואח"כ הפר לה בעלה אם משלו היתה הבהמה תלא ותרעה בעדר דכיון דהיפר לה בעלה אין כאן נזירות כלל והבהמה שהפריש דין חולין עליה כדאמר בגמרא כי אקני לה מידי דלריכא לה מידי דלא לריכא לה לא אקני לה ונמלא שלא היתה קודש כלל: **ואם** משלה הבהמה. ובגמרא מפרש מאין תבא לה שלא יהא לבעלה רשות בו: **החטאת** [תמות]. אע"ג דהפר לה כדמפרש לה טעמא דמתניתין כיון דבעיא כפרה הויא כחטאת שמתו בעליה: **והעולה** תקרב עולה. וא"ת ולר' ישמעאל דאמר לעיל (דף יט.) דעולה לאו דורון הוא ולא קריבה כי הפר לה בעלה אטו פליג נמי אמתני' דהכא דתני בהדיא דעולה קריבה עולה אע"ג דהיפר לה בעלה וי"ל דאפי' רבי ישמעאל מודה בנזיר טהור דעולת בהמה דורון הוא דדוקא גבי נזיר טמא דכתיב ביה וכפר וכתיב עולה בההיא קרא משמע ליה דעולה נמי באה לכפרה: **שלמים** (נמי) יקרבו שלמים ונאכלין ליום אחד. כחומר שלמי נזיר ואפי' למ"ד בעל מיעקר עקר [כיון] [א]שהיא קדשס[1] לדין שלמי נזיר יאכלו בכל החומר שבהן והא דקאמר בגמרא שלמי נזיר ששחטן שלא כמלותן (היינו) אין להם זרוע ומדמה ליה להכי היינו אין להם זרוע כמלותו שיטעון בתנופה אבל מ"מ הזרוע מיתסר כחומר שלמי נזיר ועוד אומר ר"ת דאין להם זרוע היינו דאין להם דין זרוע בשילה שיתבשל עם האיל אלא נדו אסריניה: **ה"ג** ואינם טעונין לחם. כשאר[2] דכתיב על כפי הנזיר ואין כאן כפי הנזיר דהפר לה ואם הקדישו כבר טעון פדייה ואפילו אי מיעקר עקר גזירה שמא יאמרו הקדש יולא בלא פדייה ואי מיגז גייז נמי מלי לפדות דאין לו קדושת הגוף עד שישחט עליו הקרבן: **ה"ג** היו לה מעות סתומים יפלו לנדבה. היכא דהפר לה בגמרא מפרש[3] דהנהו סתומים יפלו לנדבה [ב]לחולין ולמזבח[4] דהיינו עולת נדבה ונסכיה באין משל ליבור וכן פי' בכל דוכתי דתנינא יפלו לנדבה ולא חש למיתני הכא אם שלו הן חולין כדתני ברישא: מפורשים. [ג]שפירש אלו דמים לחטאת ואלו לעולה ואלו לשלמים: **דמי** חטאת ילכו לים המלח. כיון דאילו היתה הבהמה הוה אזלה למיתה ולא [נהנין] מאותן מעות מדרבנן ולא מועלין דכיון דלים המלח אזלו לא קרינן ביה קדשי [ה'] וה"ה דלעיל גבי בהמה מלי למיתני לא נהנין ולא מועלין: **דמי** עולה יביאו עולה. דדורון הוא ומועלין בהם כיון דקריבין למזבח: דמי שלמים יביאו שלמים ונאכלין ליום אחד ואין טעונין לחם כדפרישית: גמ' **מאן** תנא דלא משתעבד לה. ולכך יש סברא לחלק בין בהמה דידיה דתני תלא ותרעה בעדר ואם [שלה] חטאת תמות דאי משתעבד לה לא היה סברא לחלק בין בהמתו לבהמתה: **אמר** רב חסדא רבנן היא. וכדמפרש ואזיל ומ"מ אם לא הפר לה היתה מקריבתה לחובתה [ד]כיון דאקני לה וכדמפרש בסמוך (הפר לה לא אמר דהא הוו בהמות דידה כדמפרש בסמוך) כי מקני לה מידי דלריכא לה[5] במידי דלא לריכא לה כגון דהיפר לה לא אקני לה: **דאי** ס"ד רבי יהודה היא אמאי תלא ותרעה בעדר הא [משועבד] לה בתנאי כתובה] כדמפרש ואזיל וס"ד דתנאי כתובה עדיף ואפי' במידי דלא לריכא לה נמי משועבד לה: **דתניא** ר' יהודה אומר מביא אדם קרבן עשיר על אשתו. פי' אם עשיר הוא [ה]והיא חייבת קרבן עולה ויורד] לריך להביא קרבן עשיר עליה ולא יוכל לומר והלא אין לה כלום ותביא קרבן עני וכן כל קרבנותיה שהיא חייבת להביא[6] קרבן בעבורה ודווקא חובות שהיא חייבת כגון יולדת וזבה אבל נדרים ונדבות לאו כל כמינה לידור אלף עולה ליום ואומר ר"י דדוקא אותן שנתחייבה משנשאת ואילך ולא שנתחייבה קודם שנשאת: **הכי** גרים רש"י שכך כותבת [ליה] כל אחריות דאית לי עלך מקדמת דנא והכי איתא [בתורת כהנים פרשת מלורע] ופירוש לאשה שגרשה בעלה לאחר שילום לה בעלה כתובתה כותבת לו שובר התקבלתי כתובתי וכל אחריות דאית לי עלך מן קדמת דנא הכל מחלתי אלמא [דמשום] דמשועבד לה לריכה לפוטרו בשעת גירושין: **אפי'** תימא ר' יהודה כי משעבד לה במילתא דצריכא [לה במידי דלא צריכא]. כגון דהפר לה לא משעבד לה כלל ואע"ג דמשועבד לה בתנאי בית דין הלכך בהמה שלו תלא ותרעה בעדר דהוו חולין גמורין ולא הוו כבהמתה: **איכא** דאמרי מאן תנא רבי יהודה היא וכי משעבד לה בתנאי כתובה במילתא דצריכא לה כו'. דאי לרבנן לא משעבד בתנאי כתובה והיכי דמי שמשתעבד לה שיכולה להקריב מבהמותיו אם לא הפר לה כגון דאקני לה שנתן לה במתנה מבהמותיו [ו] וכיון דאקני לה הויא לה דנפשה והוה לן למימר דחטאת תמות כמו [בשלה] כי אקני לה במילתא דלריכא לה כגון אם לא הפר לה

במילתא

עין משפט נר מצוה

כא א מיי' פ"ט מהל' נזירות הלכה ט:
כב ב ג מיי' שם הלכה י:
כג ד ה מיי' שם ופ"ד מהל' מעילה הל"ג:
כד ו מיי' פ"ט מהל' נזירות הלכה י:
כה ז מיי' פ"י מהלכות שגגות הלכ' ו סמג עשין ריז:

◆

נוסחת הריב"ן

א] דכיון דלריכה כפרה הויא: ב] והבשר לשם: ג] דכל לפני זריקת דמים אין מועלין בהן וכדמפרש כו': ד] לנזירותה הרי היא: ה] הואיל: ו] בכ"י כתוב כאן בזה"ל איכא דאמרי מאן תנא דמלטריך ליה למתני ואם היתה שלו תלא ותרעה בעדר אמר רב חסדא כו':

◆

הגהות התוספות

1. נ"ל שהיא קדשים. 2. נ"ל כשאר שלמי נזיר. 3. נ"ל אפרש. 4. נ"ל לקיץ המזבח. 5. נ"ל דלריכא לה כגון אם לא הפר לה, במידי כו'. 6. נ"ל לריך להביא.

◆

פי' הרא"ש

ד' דורות לישראל עובד ישי דוד שלמה ואילו צעירה עד רחבעם בן שלמה שבא מנעמה העמונית: מאן תנא דבעל לא משעבד לה. אמר רב חסדא רבנן היא. הלכך כל זמן שלא הפר לה הקנה לה משלו ומביאה כפרתה. וכי הפר לה במלתא דלא צריכה לא אקני לה דאי ס"ד ר' יהודה היא כיון דמשתעבד לה בתנאי כתובה ה"ל כאילו הפרישה משלה: אדם מביא קרבן עשיר על אשתו אע"פ שהיא עניה כיון שהוא משועבד להביא קרבנות חובותיה והוא עשיר צריך להביא עליה קרבנות עשיר וכן כל קרבנות שהיא חייבת כגון חטאת ואשם וזבה ויולדת ומצורע' ונזירות אבל נדרים ונדבות לא והכי משמע בירושלמי דכתובות פ' נערה דקאמר התם ואפי' אכלה חלב או חללה שבת. דמשמע דוקא קרבן חובה. אבל נדרים ונדבות אינו חייב שמא תקניטנו ותדור בכל יום ואע"פ שיכול הבעל להפר משום דברים שבינו לבינה דאיכא הפסד ממון יש לחוש שמא תדור ותפרע קודם שישמע או זמנין דמטריד ולא מצי מיפר לה כדאיתא בנדרים פ' נערה. אבל בנזירות ליכא למיחש שמא תקניטנו כיון שהיא מצטערת בכך: שכן כותבת לו כל אחריות דאית לי עלך מן קדמת דנא ה"ג רש"י בפ' המקבל כשאדם מגרש לאשתו ופורע לה כתובה כותבת לו שובר וכתוב בו התקבלתי כתובתי וכל אחריות דאית לי עלך מן קדמת דנא. מכלל שכל אחריות שהיה עליה הוא הוה חייב לשלם ומזה פטרה אותו כשגרשה. וי"ס שכתוב בהם שכן כתב לה כל אחריות דאית לך עלי מן קדמת דנא. כשאדם נושא אשה הוא כותב זה הלשון ומקבל עליו כל אחריות שהיא חייבת. ודוקא קרבנות חובותיה. אבל נדרים ונדבות אפי' משנשאה אינו חייב כדפרישית וכן אם לותה ואכלה קודם שנשאה אינו חייב לשלם כדמוכח פ' יש נוחלין דטבא ליה עבדו ליה. ואפי' לר' חננאל שפסק שאם לוותה ואכלה בעל יורש הוי ופורע היינו דוקא מאותן נכסים שהכניסה לו ומשום פסידא דלוקח אבל מנכסיו לא דדוקא קרבנות חובותיה קבל עליו דלא ניחא ליה לאיניש שתהיה אשה אצלו מחוסרת כפרה: אלא היכי דמי דמשעבד לה דאקני לה [וכיון דאקני לה] הוה לה דנפשה והוי כמו שהפריש משלה ולא מיירי שהקנה

מסורת הש"ס

א) (נדרים פג) לעיל כא., ב) מנחות ד: מעילה יא., ג) [סיומיה דמלתא שכך כותב לה כו' ליתא במשנה דנגעים לכך שפיר גרסינן דתניא ועי' מה שנרשם על הגליון בהר"ן נדרים דף לה:], ד) נגעים פי"ד מי"ב ב"מ קד. נדרים לה: [תוס' כתובות פ"ו], ה) בע"י נוסף: בן שלמה, ו) [ועי' תוס' שם ד"ה אמר רב חסדא],

◆

הגהות הב"ח

(א) במשנה והשלמים תקרב שלמים: (ב) גמ' ואלא היכי דמי: (ג) רש"י ד"ה החטאת וכו' דפרשינן לעיל כא: וע"ש: (ד) ד"ה דמי שלמים יביאו שלמים:

◆

גליון הש"ס

מתני' החטאת תמות. עי' נדרים דף פג ע"א ובתוס' שם ד"ה ואי אמרת: שם ועולה תקרב עולה. עי' יומא דף מא ע"ב תד"ה והאי עולה:

◆

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תוס' ד"ה שלמים וכו' כיון שהיא. תיבת שהיא נמחק. ונ"ב שהוא: ב] ד"ה ה"ג היו וכו' יפלו לנדבה לחולין. תיבת לחולין נמחק. ונ"ב לעולות למזבח כצ"ל: ג] ד"ה מפורשים שפירש. תיבת שפירש נמחק. ונ"ב פירוש: ד] ד"ה אמר רב חסדא וכו' היתה מקריבתה לחובתה דהא הוי בהמות דידיה כיון וכו' כי מקני לה מידי דלריכה לה כגון אם לא הפר לה וכו' כצ"ל: א"מ: ה] ד"ה דתניא וכו' ואם עשיר הוא שהיא בקרבן עולה ויורד ולריך להביא וכו' אבל נדרים ונדבות וכו' כצ"ל: ו] ד"ה איכא דאמרי וכו' כגון דאקני וכו' במתנה מבהמותיו. נ"ב כאן הס"ד ואח"כ מה"ד וכיון דאקני וכו' כמו בשלה נ"ב כאן הס"ד ואח"כ מה"ד כי אקני וכו' לא הפר עכ"ל והס"ד ושייך לע"ב:

◆

מוסף רש"י

היו לה מעות סתומין. דלא פירשה אלו לחטאת ואלו לעולה (מנחות ד:). **יפלו לנדבה.** לשופרות, דהלכה היא בנזיר למשה מסיני (שם). **דמי חטאת ילכו לים המלח.** כדין חטאת שמתו בעליה דלמיתה אזלא (שם ומעילה יא.). **לא נהנין.** מדרבנן, **ולא מועלין.** דאמר במשנה קמייתא דמעילה (ג.) חטאות המתות ומעות ההולכות לים המלח אין מועלין בהן דלאיבוד קיימי ולאו קדשי גבוה נינהו (מנחות ד:). **דמי עולה יביאו עולה.** דדורון בעלמא הוא דלאו לכפרה אתיא וכדאמרינן בקינין (פ"ב מ"ה) האשה שמתה יביאו יורשין עולתה (מעילה יא.). **דמי שלמים.** אבל דמי אשם ליכא דאינו בנזיר טהור אלא בנזיר טמא ומכשירו להתחיל נזירות טהרה (מנחות ד:). **ונאכלין ליום אחד.** כחומר שלמי נזיר כדאמרינן באיזהו מקומן (שם). **ואין טעונין לחם.** משום דכתיב ביה ונתן על כפי הנזיר ואין כאן נזיר (מעילה יא. ובעי"ז מנחות ד:). **אדם מביא קרבן עשיר על אשתו.** שהוא חייב בקרבן לידתה וצרעתה, ואם הוא עשיר אין יכול לומר היא אין לה כלום ותיפטר בקרבן עני (ב"מ קד.) ולא אמרינן דאע"פ שנשאת לעשיר עניה היא, דמה שקנתה אשה קנה בעלה, אלא כל הקרבנות שחייבת מביא עליה (נדרים לה:). **שכך כתב לה כל אחריות כו'.** ה"ג לה בתו"כ א"ר יהודה לפיכך אם פטרה אינו חייב בהן, שכן היא כותבת לו אחראין דאית לי עלך מן קדמת דנא, והכי פירושה לפיכך אם גירשה ונתן לה כתובתה ועדיין קרבנותיה עליה אינו חייב בהן, שכן כותבת לו בתוך השובר שכותבת לו על קבלת כתובתה התקבלתי כתובתי ואחראין דאית לי עלך מן קדמת דנא וכל אחריות שהיה עליך מלפני היום הזה. ולשון הספרים איני יודע לפרשו כראוי (ב"מ קד.).